

Toreneindspelen!

Ze komen het vaakst voor en ze zijn ook nog eens razend ingewikkeld. En meestal is er ook nog sprake van tijdnood.

Zwart aan zet

Zwart aan zet

Wat denkt u? Wat is de uitslag van deze partijen geworden? Hoe dacht de engine erover? In beide gevallen is zwart aan zet. Denk er maar eens goed over na. Later kom ik er op terug.

Marius Leendertse was weer terug uit Italië en mocht het meteen tegen **Herman Schoonakker** opnemen. Marius met zwart, Herman met wit. Ondanks een 4-0 nederlaag tegen het sterke Middelburg A was het moraal van Herman niet aangetast. Kijk maar wat ik per mail van hem vrijdagavond laat kreeg:

We zijn helaas niet verder gekomen dan 4-0. Geen enkele partij gewonnen, maar er waren wel mooie partijen bij en het was erg gezellig.

Datum: 26-9-2025		Uit: DZD C	
Thuis: SMM A			
1	z Kirsasch Said	1	Rinus den Hollander w 0
2	w Marcel Mellen	1	Herman Schoonakker z 0
3	z Adrie van de Vrede	1	Flip Megard w 0
4	w Sjaak Sleijn	1	Wouter v/d Bloeg z 0
Totaal			
Handtekening SVIA		Handtekening DZD C	
		Herman Schoonakker	

Dan Hermans partij tegen Marius. Dat Herman met zijn dame op a7 een pion sloeg zag er eng uit. Kon Marius die dame niet vangen? Nee, net niet doordat Hermans vaste fianchetto-loper op g3 veld a8 in het vizier had. Herman maakte zich snel met de dame uit de voeten en speelde het daarna gewoon puik uit en kon na twee uur spelen een vol punt noteren.

Daarvoor waren de partijen van onze neven ook al klaar. Eigenlijk speelde **Dies Lokerse** een prima partij tegen **Rinus den Hollander**. Het ging mis toen Dies (die al kort gerokeerd had) de zwarte looper met g2-g4 weg joeg. Die looper ging wel weg, maar een nieuw gevaar doemde op: een ongedekte pion op h3. Omdat Rinus met zijn paard op een gegeven moment naar f4 kon en Dies de enige zet (Lf1) niet zag ging het mis.

Ook **Dingnis Lokerse** speelde niet slecht. **Sander de Bruijn** had op b2 geslagen, maar Dingnis kon ook hier de dame net niet vangen. Sander nam geen risico, ruilde veel af en wikkelde af naar een gewonnen eindspel.

Jasper van den Berge en **Alexander van 't Hoff** speelden een wilde partij. Vanaf zet 4 of zo ging het al los. Meestal is er in het begin van een schaakpartij nog weinig te zien voor de toeschouwers, maar hier wel. Er waren wederzijdse kansen en missers, die met wat langer nadenken waarschijnlijk benut zouden worden (de kansen dan) of niet gespeeld zouden worden (de missers).

Hier had Jasper (na zwarts 11.....e6-e5) met wit een materiële voorsprong kunnen nemen zonder dat hij er positioneel slechter van zou worden.

Ziet u het al? Slaan op h5 kan niet, wat dan valt de dame. Als de dame speelt valt waarschijnlijk pion f4 (PS: volgens de engine is dat dan weer niet zo erg). De wat meer ervaren schaker ziet waar de kansen liggen: op f7 en de (na zwarts laatste zet) te openen f-lijn: Nemen op f7 dus.

En dan niet met de loper, want dan speelt zwart zijn koning naar g7 en valt de shade nog mee. Nee, nemen met het paard (dat valt dan ook de dame aan en dreigt een aftrekschaak). Zwart moet dan wel terugslaan met de toren, waarna wit op f7 slaat met schaak. Om materiaalverlies te voorkomen moet zwart met de koning slaan en dan f4xe5 met schaak, waarna zwart zijn koning wel naar g7 moet spelen (anders valt de loper op h6). Wit staat een pion voor, het paard op h5 staat nog steeds aangevallen en daar kan wit gebruik van maken door eerst de loper op h6 te ruilen, dan schaak te geven (De3, zodat de pion op g4 niet meer gepend staat) en dan het paard te slaan.

Duizelt het u? Dit zijn de zetten: 12. Pxf7, Txf7, 13. Lxf7+, Kxf7 14. fxe5+, Kg7 15. Lxh6+, Kxh6 16. De3+, Kg7 17. gxh5.

Jasper zag het niet en even later ging hij in de fout, maar Alexander later ook. Toen was het weer remise-achtig, maar één foutje van Jasper later kon Alexander dit spektakelstuk naar zich toetrekken, zodat de wijsheid “wie de voorlaatste fout maakt wint de partij” weer bewaarheid werd.

Bij de partij tussen **Ruben de Bruijn** (met wit) en **Leon Zweedijk** (met zwart) was dit de cruciale stelling:

Zwart is aan zet en heeft een pion meer, maar zijn loper staat aangevallen. Mijn engine geeft -1,65, oftewel Leon zou het equivalent van pak 'm beet anderhalve pion voor staan. Maar dan moet je wel de juiste zet vinden. Leon speelde 13.....c5, waarna het (volgens de engine) na het door Ruben gespeelde 14. Pxe6 helemaal gelijk staat.

Volgens de engine was hier 13.....0-0-0 “De Zet”. En dan volgt na 14. Pxe6 (iets beters is er niet), fxe6 15. fxe4, Td4! En zwart wint de net verloren pion weer terug en blijft een pion voor. Tsja, als het in de engine opfloept als “De Zet” zie je al snel waarom lange rokade goed is: pion c7 wordt gedekt door de koning, de zwarte toren controleert de d-lijn en wit kan niet én pion e4 én de loper op f4 dekken.

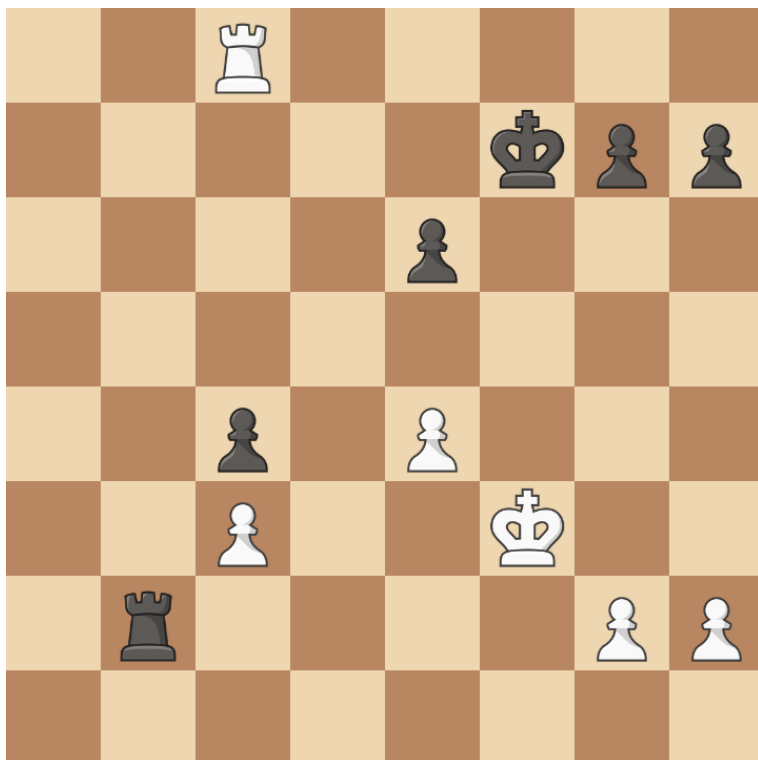
Na 13....c5 verliest Leon zijn pluspion en staan Rubens stukken net iets actiever. En, niet onbelangrijk, er resteert een eindspel met allebei een toren, allebei zes pionnen en allebei een loper en die lopers zijn van gelijke kleur. En dat is jammer voor Leon, want dan betekent dat een pionnetje offeren voor activiteit geen goed plan is.

Ruben speelde hier 21. a4, wat ik een goede zet vond. Wat moet Leon doen?

- Nemen op a4 is geen goed plan, want dan zit je met twee losse pionnen die moeilijk allebei te dekken zijn.
- Pion b5 naar b4 schuiven? Hmmm, ziet er ook niet fris uit. Na iets als 22. b3 lijkt het me dat die pion op c5 een probleem gaat worden.
- Dan maar gewoon laten ruilen op b5? Ook dat ziet er niet lekker uit, want dan komt de witte toren binnen.

Leon koos voor dit laatste, maar maakte wel de fout door met 21.....Ld6 loperruil aan te bieden. Dat is niet zo erg, maar wel dat na 22. Ld6, Txd6 23. axb5, axb5 de toren via a8 (met schaak) achter de twee zwarte pionnen op b5 en c5 kan komen. Uiteindelijk komen we in deze stelling:

En die herkent u, want die stond aan het begin van dit artikel. En wat dacht u? Kwam er een winnaar? Was dat logisch volgens de engine? De antwoorden zijn “Ja” respectievelijk “Nee”.

Er kwam een winnaar, want Leon die aan zet is gaf hier op. Maar logisch was het niet, want de engine geeft +0.0. Natuurlijk verliest Leon hier pion c4, maar hij kan ook achter de witte vrijpion komen met 31....Tc2 en dan zit winst er gewoon niet in bij goed spel van zwart en wit. Onthoud die stelregel: toren altijd achter de vrijpion zien te krijgen. En die regel geldt voor de speler met en voor de speler zonder vrijpion.

Als we hadden doorgespeeld was het nog een pittig eindspel geworden meldde Ruben me per mail, misschien ook wel enigszins verrast door de eindevaluatie van de engine.

Ad van Klinken speelde weer een prima partij. In de vorige ronde had hij gewonnen van de vorige clubkampioen (Lennard Duynkerke), nu behaalde hij een half punt tegen de huidige clubkampioen (**Peter van der Borgt**). Lennard had eeuwig schaak kunnen hebben, maar ging voor meer. Peter weigerde nog wel Ads remise-aanbod, maar bood het even later zelf aan, ook al omdat in een razend complexe stelling Peter nog 9 zetten moest doen in (inclusief de increment) zeven-en-halve minuut.

Dit was die stelling, na 31.....g5:

Ad was hier 32. Tf2 van plan. De engine geeft dan +0.0. Volgens de engine was hier 32. h4 iets beter. Na 32....g4 zou wit dan een kwaliteit kunnen offeren met 33. Txc3. Of dit ook op het bord zou zijn gekomen betwijfel ik.

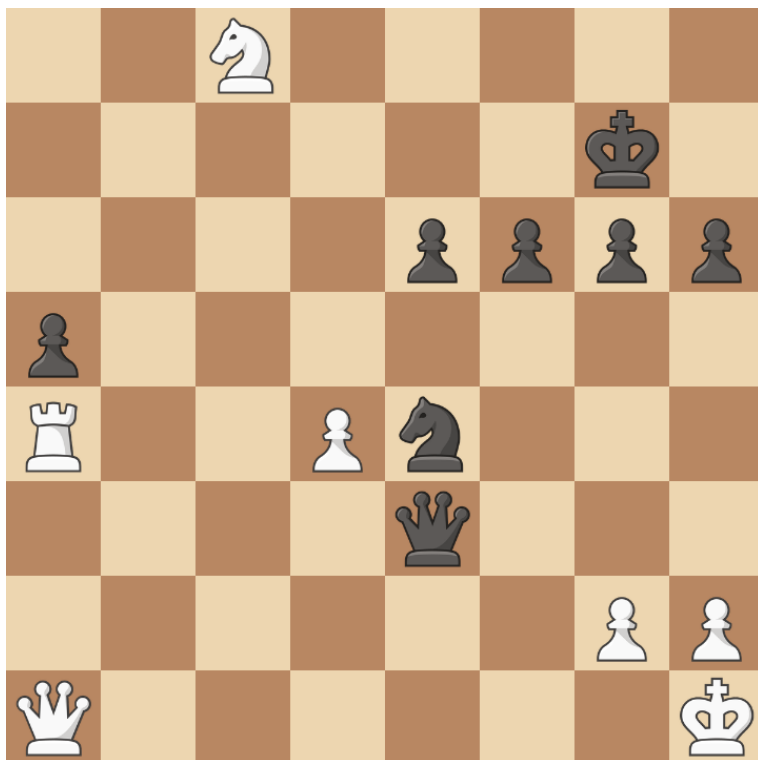
Achteraf blijkt het best een goede partij te zijn geweest, terwijl er toch genoeg ogenschijnlijk tactische mogelijkheden waren (om in de fout te gaan). De nauwkeurigheid was 94.0 versus 93.9 (Ad wint op een tiende punt). Toch wordt dit niet de Partij van het Jaar. Dan hadden ze in deze stelling maar door moeten spelen. Er zat genoeg in.

Maar: de eerste remise in de interne competitie is dus nu wel een feit. Gekker nog: ook de volgende partij die uit was eindigde in remise. **Krijn Saman** houdt van stellingen waar nog veel stukken op het bord staan. Ook nu weer, tegen **Corné Harmsen**. Hoe Krijn en Corné erin terecht kwamen weet ik niet. Het leek of er een Noteboom was gespeeld, maar uit het notatieboekje bleek van niet. Corné had twee vrijpionnen op de b- en de a-lijn, terwijl Krijn aan de andere kant twee pionnen meer had.

Op een gegeven moment had Corné blijkbaar een paardvork over het hoofd gezien en was hij een volle toren achter gekomen. Toch werd het remise omdat Corné een herhaling van zetten wist te bewerkstelligen. Was dat nodig?

Eerst even de foto van de cruciale stelling. Krijn is aan zet, Corné kijkt (terecht) wat bangig opzij. Krijn staat een toren tegen twee pionnen voor:

Corné dreigt mat met 1.....Pf2+, 2. Kg1, Pd1+(!), 3. Kh1, De1 mat of 3. Kf1, Df2 mat. Heel eerlijk: ik zag dit niet, wel het eeuwig schaak met 1.....Pf2+ 2. Kg1, Ph3+ 3. Kh1, Pf2+ enzovoorts. Krijn voorkwam dit mat door de beste zet 1. h3. Goed gezien!

Corné had hier (ik volg de engine) als beste twee zetten 1....Dg3 en 1....g5. Na alle andere zetten komt Krijn op meer dan +1. Laten we 1....Dg3 bekijken. Corné dreigt dan 2.....Pf2+ 3. Kg1, Ph3+ met weer eeuwig schaak. Alleen 2. Ta2 kan eeuwig schaak voorkomen: 2....Pf2+ 3. Txf2, Dxf2 en nu is een stelling ontstaan die voor beide partijen makkelijk te verliezen is, maar moeilijk te winnen.

Corné speelde echter (na 1. h3) 1.....Pg3+. Na 2. Kh2 is er echter geen eeuwig schaak meer. Maar het was al elf uur, vermoeidheid slaat toe, er is sprake van enige tijdnoed, Corné is op papier (qua rating) veel beter, je overziet snel iets; dus Krijn wilde geen aftrekaanval toestaan en speelde na 2.....Df4 3. Kg1, waarna 3.....Pe2+ en nu was het wel eeuwig schaak. Mooie partij, mooi einde.

Wat had Krijn dan wel moeten doen na 1....Pg3 2. Kh2, Df4? Nou, wat denk je van 3. Ta3. Natuurlijk kan zwart dan weer schaak geven met het aftrekschaak 3....Pe2+. Maar dan volgt 4. Kh1, Pg3+ 5. Txd3, Dxd3 6. Dxa5 en nu heeft zwart geen eeuwig schaak, want de dame dekt veld e1 en e5 af. Ook dan is het overigens nog niet eenvoudig voor wit om te winnen.

Zelf schaken is leuk, maar het volgen van een partij zoals deze is echt ook schitterend.

Dan de partij die als laatste klaar was, die tussen **Riny Westveer** en **Ton van Vliet**. Riny's opening mislukte. Ton kwam twee tempi voor. Die verloor hij weer door een niet zo handige paarduitval naar h5 (*opportunistisch* noemde Ton deze zet).

Nadat beide spelers dus kansjes hadden gemist kwamen we in deze stelling terecht, de stelling waar u al over hebt nagedacht:

Zwart (Ton) is aan zet. Dezelfde vragen als bij de partij tussen Ruben en Leon: Wat dacht u? Kwam er een winnaar? Was dat logisch volgens de engine? De antwoorden zijn “Ja” respectievelijk “Ja”.

Zwart staat echt beter (bijna +1). En dat zie je ook: druk over de h-lijn en druk over de vierde rij. De vraag is wel hoe je dit voordeel kan omzetten in een winstgevend voordeel. Twee voortzettingen komen dan (hopelijk) bij je op:

- 30.....g4 met penning van de pion op h3.
- 30....Te4+ gevolgd door Thh4 met winst van de witte pion op d4, maar waarschijnlijk ook verlies van de zwarte pion op g5.

In beide gevallen moet zwart ook wel oppassen niet plots op de onderste rij mat te lopen.

Ton koos voor de eerste optie (30....g4), waarna uiteraard 31. Tc1+ volgde, zodat de penning van pion h3 opgeheven werd. Ton had beter voor die andere optie (30....Te4+) gekozen. Maar wat Ton na 31. Tc1+ deed was erger: hij ging met zijn koning naar d7 in plaats van het veel veiligere b8.

Een paar (letterlijk) zetten later staat het zo:

Pfff. Zwart staat een pion achter en de witte toren staat achter zijn vrijpion. Kijk naar de stelregel in de opmerkingen bij de partij van Ruben en Leon en je snapt hem al: wit staat gewonnen. Riny speelde het (ondanks hoge tijdnood) goed uit en won. Oftewel: Ja, er kwam een winnaar, maar niet de winnaar die de engine verwachtte.

Toreneindspelen: ze moesten verboden worden. Veel te moeilijk. Frustrerend. Ik hou er over op.

Peter van der Borgt

O ja: dit keer kon ik geen partij vinden die mee kan doen in de strijd om de Partij van het Jaar-titel. Of zien jullie dat anders?